

Het openingsweekend van juli valt door de vakantieperiode uitzonderlijk vroeg. Het volgend weekend is het al zover. En na lang zoeken is de collectie aangevuld met een zetkast voor het zetten van muziekschrift. Deze kwam uit onverwachte hoek... Verder deed het Nederlands drukkerijmuseum in Etten-Leur de deuren terug open na een grondige verbouwing, een korte impressie...

Een terugblik naar de negentiende eeuw...

Letterkast voor het zetten van muzieknoden

Vorige maand kon je al lezen dat bij de sluiting van Splichal een deel van de archieven bewaard gebleven zijn. Daarnaast konden ook nog enkele andere materialen gered worden. Niet onbelangrijk is de letterkast voor het zetten van muziek.

Alle cultuurvolkeren die naast hun spraak ook nog de geschreven taal bezigden trachten in meer of mindere mate klanken, afkomstig van de menselijke stem of muziekinstrumenten, door middel van tekens naar te schrijven. Wij staan er vandaag de dag niet bij stil, maar het is een hele evolutie geweest naar het notenschrift dat wij nu kennen. De ontwikkelingsgang van het traditionele notenschrift is in onze samenleving geëvolueerd tot een systeem dat het mogelijk maakt tot in de perfectie muziek te registreren en te noteren. Elke cultuurperiode dwong componisten te zoeken naar schrifttekens waarin ze hun klankfantasieën zichtbaar konden vastleggen. Mede daardoor is het gewone notenschrift met de vele tekens wel steeds moeilijker leesbaar geworden. Maar ook voor de drukker werd het alsnog moeilijker. De evolutie in het muziekschrift moest nauwgezet gevolgd worden en de complexiteit van het zetten werd alsnog groter. Zo werd het zetten van muziek een werk van specialisten.

Vele jaren was de Historische Drukkerij al op zoek naar een kast voor het zetten van muziek. Deze gespecialiseerde zettechniek was bijzonder moeilijk en slechts weinig drukkerijen waagden zich aan het drukken van bladmuziek in hoogdruk. Er bestonden meerdere manieren om muziek te zetten (steendruk, diepdruk), maar deze in 'typo' is de oudste. Een lange zoektocht bleef zonder gevolg... tot twee maanden geleden een medewerker bij Splichal me vroeg of ik

Grafische musea

Met enige regelmaat trachten we voortaan andere grafische musea kort toe te lichten in deze nieuwsbrief. Het eerste museum is het Nederlands Drukkerijmuseum in Etten-Leur (Nederland).

De collectie is gegroeid vanuit de hobbyverzameling van oud-graficus Paul Valentin. Hierrond ontstond een kring van belangstellenden die jaarlijks een kopermaandagprent aanboden aan de gemeente. De toenmalige burgemeester van Etten-Leur stimuleerde de ontwikkeling en realisatie van het museum. Begin jaren '80 was het museum een feit en werd het gevestigd in een oude langgevelboerderij uit ongeveer 1800. Na een sluiting van ongeveer een jaar wegens grondige verbouwingen is het **Nederlands Drukkerijmuseum** (vroeger drukkerijmuseum Etten-Leur) sinds kort terug geopend voor publiek. De aanpassingen geven dit museum een modernere uitstraling waarmee men tegemoet komt aan de verwachtingen van de huidige museumbezoeker. Een mooi ogende inkom waar tevens een drankje te nuttigen is, brengt de bezoeker via een tussenkamertje naar de machinezaal. Blikvanger hier is de houten handpers, die prachtig omkaderd is en de nodige ruimte gekregen heeft.

En wat dacht je van een reuzetrapdegel die (ik heb het stiekem geprobeerd) uiterst licht met de voet bediend kan worden. Eveneens bijzonder, maar van een andere tijd, is de Miehle Vertical.

interesse had in loden letters. Er lag nog één 'kast' en die moest weg. Slechts matig geïnteresseerd ging ik toch mee kijken (de huidige collectie omvat ongeveer 1100 kasten letters netjes opgeborgen achter een wand op galeien). Groot was natuurlijk mijn verbazing bij het zien van deze bijzondere kast. Het bleken geen gewone letters te zijn, maar een kast om muziek te zetten. Niemand die weet waarom net die kast bewaard gebleven is, maar samen met dat ene blokje muziekzetsel dat ik ooit kreeg van een oud-medewerker van Splichal vormt het een bijzondere aanwinst voor de collectie.

De kast zelf heeft een uitzonderlijk groot formaat, 114 cm breed en 71 cm hoog. Ze bestaat uit 366 vakjes, elk gevuld met een ander teken waar met het samenvoegen ervan notenbalken gevormd konden worden. Hieronder ziet u een voorbeeld.

Bijzonder wordt het pas als we deze notenbalk uit elkaar trekken en zo zichtbaar maken hoe dit zetsel is opgebouwd. Hieronder zie je het eerste deel van bovenstaande notenbalk (tot aan het *) en hoe deze samengesteld wordt. Nu wordt het al snel duidelijk wat voor een immense arbeid het zetten van muziek was.

Demonstraties van het zetten van muziek zijn door de complexiteit ervan geen optie van de Historische Drukkerij. De kast is wel te bewonderen tijdens de openingsweekends.

DRINGEND GEZOCHT: BALIEMEDEWERK(ST)ER

De balie is het centrale punt in het museum waar de bezoekers tijdens de openingsweekends worden ontvangen.

Ook de museumwinkel bevindt zich hier.

Wij zijn op zoek naar vrijwilligers die zich éénmaal per maand (zaterdag en/of zondag van 13 tot 17 uur) hiervoor vrij kunnen maken.

Wat wij vragen:

- affiniteit met musea, cultuur en toerisme
- zelfstandig kunnen werken
- beschikbaar 1 keer per maand
- goede communicatieve en sociale vaardigheden
- een representatief voorkomen

Interesse? Neem contact op met Herwig via mail <mailto:info@historischedrukkerij.be> of bel 0498/53 69 84

Volgend weekend, 19 en 20 juli, is de Historische Drukkerij open tussen 13 en 17 uur.

Steenweg op Mol 84, 2300 Turnhout

Vervolg van pagina 1

Via de trap kom je boven in de vernieuwde tentoonstellingsruimte waar je een mooi beeld van de verschillende druktechnieken krijgt. Hier is ook de boekbinderij gevestigd. Een tentoonstellingsruimte voor wisseltentoonstellingen zorgt er voor dat een regelmatig bezoekje aan het museum de moeite loont.

Het museum bezit ook nog een ruime bibliotheek die op verzoek te raadplegen is.

Een aanrader voor een regenachtige zomerdag!

Gegevens van het museum:

**Leeuwerik 8
4872 PH Etten-Leur
076 50 34826**

<http://www.drukkerijmuseum.nl/content/>

Openingsuren: iedere eerste zondag van de maand + dinsdag-, woensdag-, donderdag- en vrijdagmiddag steeds van 13.00 tot 16.30 uur.

Aanwinst bibliotheek

Afgelopen maand kon de collectie van de Historische Drukkerij weer aangevuld worden met elf jaargangen van het tijdschrift 'L'imprimerie'. Het gaat om de jaren 1886 t.e.m. 1889 en 1894 t.e.m. 1899.

Overige openingsweekends voor 2008:

19 - 20 juli
23 - 24 augustus
27 - 28 september
25 - 26 oktober

HISTORISCHE DRUKKERIJ TURNHOUT
Steenweg op Mol 84 - 2300 Turnhout
Telefoon: +32 (0) 14 42 00 34
e-mail: info@historischedrukkerij.be
www.historischedrukkerij.be